Heb jij misschien een baantje voor me?

Nederlands meest atypische kunstbeurs: een ludieke kermis, vol vrolijke attracties en aardige freaks

▸ In Amsterdam is zaterdag de achtste editie van de Kunstvlaai begonnen.

▸ Je komt op deze kunstbeurs vogelverschrikkers tegen die zachtjes 'Boe' roepen in je oor.

Door SANDRA SMALLENBURG

AMSTERDAM. Ze zitten onopvallend in een hoekje van de Gashouder op het Westergasfabriekterrein, achter een tafeltje met daarop wat bollen wol. Zij breit verveeld aan een roze sjaal, hij spuit lamlendig wat verf op een stukje hout. Voor hen staat een bordje met de tekst 'Kunstenaar zoekt werk'. „Heb jij misschien een baantje voor me?", vraagt hij. „Ik pak echt alles aan."

Kunstenaars Gera Baas en Timon Schellingerhout uit Kampen zijn misschien wel de meest bescheiden deelnemers aan de Kunstvlaai, de alternatieve kunstbeurs die dit jaar voor de achtste keer in plaatsvindt in Amsterdam. Vier maanden geleden hebben ze een eigen kunstenaarsinitiatief opgericht, Rijk van Kunst. Maar geld voor een spetterende presentatie op de Kunstvlaai is er niet. „We zijn geen low budget-organisatie maar een no budget-organisatie", zegt Baas. „Het wordt steeds moeilijker om in de kunst je geld te verdienen. Op de academie vertellen ze je niet hoe je aan een baan moet komen." Dus probeert ze het maar op deze manier, en doodt ze ondertussen de tijd met haar breiwerk.

De Kunstvlaai is de meest atypische kunstbeurs die Nederland kent. Er doen geen commerciële galeries aan mee, maar armlastige kunstenaarsinitiatieven. Het gaat er niet om reputaties van individuele kunstenaars – naar grote namen zul je er vergeefs zoeken – maar om een soort gemeenschapsgevoel. Er hangen geen prijskaartjes bij de kunstwerken, al kun je er, als je echt wilt, vast wel een schilderijtje op de kop tikken. Ooit werd de Kunstvlaai opgericht uit protest tegen de commerciële KunstRAI (nu Art Amsterdam) en dat subversieve karakter heeft de beurs altijd gehouden. 'Voor nieuwe smaken in de kunst' luidt het motto waarmee dit jaar wordt geadverteerd.

Neem de Boekenstand in de Zuiveringshal: daar zijn alle kunstboeken voor vijf euro te koop – ook de boeken die in het dagelijks leven veel duurder zijn. Tijdens de 'inloopsigneersessie' op de opening, afgelopen zaterdag, kon je je nieuwe aankoop laten signeren door sterren als Wim T. Schippers en David Bade. Ook fotografe Rineke Dijkstra was niet te beroerd om boeken van anderen met haar groene stift 'op te pimpen'. Al keek ze af en toe wel wat jaloers naar de lange rij naast de stoel van Schippers. „Wim T. is duidelijk veel populairder."

▸ Het wordt steeds moeilijker om in de kunst je geld te verdienen

Het beste is de Kunstvlaai te omschrijven als een ludieke kermis, vol vrolijke attracties en aardige freaks. Je komt er vogelverschrikkers tegen die zachtjes 'Boe' roepen in je oor. Je luistert er naar houthakkers in hardrockkleren die voor een microfoon boomstammen in stukken splijten. Je ziet er meisjes die, vastgebonden aan een ziekenhuisbed, hun moedermelk laten afkolven. En je kunt je op een oranje hoogwerker naar de top van de Gashouder laten takelen, 'voor een beter zicht op de Nederlandse kunstscene' – en dan krijg je er onderweg ook nog een lezing bij.

Ronduit *creepy* is de bijdrage van kunstenaar Jaap Mutter bij de stand van Planetart. Voor zijn installatie Prototype Mens 2.1 liet hij zich, slechts gehuld in wielrenbroekje, vol plakken met elektrodes. Die zijn met draadjes verbonden aan een mengpaneel, dat bezoekers mogen bedienen. Druk je op het knopje bij de knie, dan schiet zijn been met een schok omhoog. Door combinaties met verschillende knopjes te maken, kun je de kunstenaar als een marionet laten dansen. „Je mag de intensiteit best wat harder zetten hoor", zegt Mutters assistent. „Dan doet hij het nog beter."

Participatie van het publiek speelt dit jaar bij veel kunstwerken een belangrijke rol. Bij kunstinitiatief De Fabriek kun je voor 1 euro een lege bierfles uit een automaat trekken die je vervolgens met een hamer stuk mag slaan. Waarna er, bij wijze van flessenpost, een opruiend manifest

▸ Voor 1 euro sla je met een hamer een lege bierfles uit een automaat stuk

tevoorschijn komt over 'de ups en downs van subsidieland'. Het is een godswonder, schrijft het bestuur van de jubilerende kunstruimte, dat De Fabriek in dit klimaat de leeftijd van dertig heeft weten te halen. „Juist nu wordt het tijd om de messen te slijpen en de tanden te vijlen. De maatschappij zoekt een zondebok. Ze zullen verwoede pogingen doen om de kunst de nek om te draaien."

In de Gashouder zitten de kunstenaars van Rijk van Kunst intussen nog altijd te breien. Een baan hebben ze nog altijd niet gevonden, zegt Timon Schellingerhout. „Ik kon tuinman worden, maar die mevrouw bleek uiteindelijk helemaal geen tuin te hebben. En een meneer vroeg me om voor hem kwartjes in de parkeermeter te gooien." Maar hij blijft hoop houden. De Kunstvlaai duurt nog de hele week. Wie weet wat voor kansen er nog voorbij zullen komen.

Kunstvlaai 2010. T/m 23 mei in Cultuurpark Westergasfabriek Amsterdam. Dagelijks 12-18u. Voor meer informatie: www.kunstvlaai.nl

Aan ziekenhuisbedden vastgebonden meisjes laten hun moedermelk afkolven. Performance van de Neverporn Community uit Sint Petersburg in de Gashouder.

Niet de KunstRAI maar de Kunstvlaai

• Aan de tweejaarlijkse Kunstvlaai doen dit jaar 76 kunstenaarsinitiatieven en negen kunstopleidingen mee. **Er is werk te zien van in totaal zo'n vierhonderd kunstenaars, veelal jong en net afgestudeerd.**

• **Initiatiefnemer is Jos Houweling,** directeur van het Sandberg Instituut, de masteropleiding van de Rietveld Academie. Houweling gaat dit jaar met pensioen. Om zijn afscheid te vieren heeft kunstenaar Arno Coenen een speciaal Jos-bier gebrouwen, dat op de Kunstvlaai gratis wordt geserveerd.

• **De kunstbeurs, opgericht in 1997, heette eerst Niet de KunstRAI,** maar die naam werd door de rechter verboden. Dus werd het Niet de Kunstvlaai en later Kunstvlaai. Met bezoekersaantallen van acht- tot twaalfduizend man was de Kunstvlaai vanaf het allereerste begin een groot succes.

• Op de beurs zijn naast tentoonstellingen en performances ook workshops bij te wonen. Vanmiddag kunnen bezoekers van 12.00 tot 16.00 uur netwerken tijdens een Doe Het Niet Zelf-bijeenkomst in het Ketelhuis. Deelnemers kunnen er diensten ruilen: bouw bijvoorbeeld een website en krijg een logo-ontwerp voor je bedrijf terug.

• Het Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond is op deze Kunstvlaai vertegenwoordigd met performances en installaties. In het Machinegebouw laten makers de toeschouwers actief meedenken en meedoen. Er zijn performances van onder anderen Stephanie Claes, Bernard Van Eeghem, Yoshimi en Geoffrey de Beer. De laatste vriest kunstwerken van anderen in en verkoopt ze in die onderkoelde vorm.

• De Boekenkraam verkoopt kunstboeken en tijdschriften voor 5 euro. Je vindt er onder meer het *Art Piebook, Metropolis M, The World One Minutes, Foam Magazine* en bijdragen van Kunstvlaaideelnemers. De stand is te vinden bij de entree van de Zuiveringshal.

Meer informatie over deelnemers en openingstijden is te vinden op: www.kunstvlaai.nl

Performance van Nina Wijnmaalen (links), waar rechts een bezoeker achter de schermen kijkt. Wijnmaalen is te vinden bij Kunsthuis Syb, in de Zuiveringshal. Foto's Roger Cremer

Advertentie